Партия-давлат КОНТРОЛИ АМАЛДА

ЭНГ ЯҚИН КЎМАКЧИМИЗ

Уларнинг хизматидан ҳаммамиз миннатдормиз. Халқ назоратчилари ҳар бир соҳада колхоз правлениеси ва партия ташкилотига ёрдам бериб келяпти.

Тўғри, партия-давлат контроли комитетига кўмаклашувчи группа ва постларнинг аъзолари дастлабки пайтларда бирмунча қийинчиликларга дуч келдилар. Одамлар билан ишлаш, ҳисоб-китобни йўлга қўйишни текшириш, техниканинг сақланишини назорат қилиб бориш халқ назоратчиларининг диққат марказида бўлди. Улар ҳар бир ишни колхоз правлениеси ва партия ташкилоти билан бамаслаҳат олиб бориб, аста-секин тўғри изга тушиб олдилар.

Группа пухта ўйлаб тузилган ва колхоз бошланғич партия ташкилоти томонидан тасдиқланган ойлик ва квартал плани асосида иш олиб борди.

Кўмаклашиш группаси аъзолари меҳнаткашларнинг шикоятларига, айниқса, эътибор билан қарайдилар. Ана шу шикоятлар асосида ўтказилган текширишларнинг натижалари ўз вақтида бошланғич партия ташкилотининг умумий йиғилишида, бюро йиғилишида муҳокама қилиниб, тегишли чора ва тадбирлар кўрилади. Жумладан, бригада бошлиғи А. Алиматов колхоз ерини талон-торож қилиб қишлоқ хўжалик артели Уставига хилоф равишда иш тутганлиги, ортиқча ерга ўзбошимчалик билан шоли экканлиги ҳақидаги сигналлар тўғри бўлиб чиқди. Алиматовга партиявий жазо берилди. Колхозчилардан О. Анорқулов, Н. Мирзаев, Б. Раҳмонов, Б. Абдуллаев, Ж. Мирзақулов ўртоқларнинг нотўғри хатти-ҳаракатлари ҳам ўз вақтида очиб ташланди, хатоларнинг олди олинди.

Группа аъзолари колхоз ишлаб чиқаришида актив қатнашар эканлар, кишиларни коммунистик руҳда тарбиялашдек олижаноб вазифани бажаришга ҳам ҳисса қўшмоқдалар.

Бу соҳада район партия-давлат контроли комитети бизга доимо ёрдам бериб келмоқда.

Тажриба шуни кўрсатдики, омма билан қанчалик яқин алоқада бўлиб иш олиб борилса, одамларнинг турмуш шароити билан яхшилаб танишилса, уларнинг характерини ўрганиб ҳар кимга ана шунга яраша муомалада бўлинса, белгиланган тадбирларни амалга ошириш шунчалик осон кўчади. Группа аъзолари худди шундай қилмоқдалар. Улар муҳим масалаларни жамоатчилик муҳокамасига қўйиб, уларнинг фикр ва мулоҳазаларини ҳисобга олиб ҳал қиладилар. Омманинг қўллаб-қувватлаши ва ишончи янги ғалабаларга руҳлантирмоқда. Абдувоси Дўсматов, Раимқул Сариқулов, Зокир Баратов, Маҳмуд Исмадиёров, Каримбой Полвонбоев каби халқ назоратчилари бу соҳада ҳаммага ўрнак кўрсатмоқдалар.

Ҳозирги пайтдаги энг асосий вазифа ғўза парваришини ҳартарафлама кучайтириб барча майдонларда мўл ҳосил етиштирилишини таъминлашдан иборат. Халқ назоратчилари ўзларининг бутун куч ва ғайратларини ана шунга қаратганлар. Улар культивация, суғориш ишларини назорат қилиб борадилар.

Лекин шуни ҳам айтиш керакки, кўмаклашиш группаси ва постларининг ишида қатор камчиликлар бор. Айниқса, шикоятларни текширишда дадиллик, принципиаллик етишмайди, масалага юзаки қаралади. Натижада кўриладиган тадбирлар юзаки ва таъсирсиз бўлиб қолади. Бу йил қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини бир текис ривожлантириш учун қизғин кураш кетяпти. Ишонамизки, халқ назоратчилари ана шу курашнинг олдинги сафларида борадилар, КПСС Марказий Комитети март Пленуми қарорларини ҳаётга татбиқ қилишда авангардлик қиладилар.

Т. АБДУРАҲМОНОВ,
Бекобод районидаги «Коммунизм» колхози партия-давлат контроли комитетига кўмаклашув группасининг раиси.

Москва ва Ленинград корхоналарининг фақат аъло сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш юзасидан бошлаган ватанпарварлик ташаббусига қўшилган Тошкентдаги 2-тикувчилик фабрикаси коллективи маҳсулот сифатини яхшилаб бормоқда.

Фабрика партия-давлат контролига кўмаклашув группасининг назоратчилари ҳам бу ишга муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Яқинда улар маҳсулот сифатини текшириш бўйича рейд ўтказишди. Аниқланган камчиликлар дарҳол корхона партия ташкилоти ва маъмуриятига маълум қилинди.

Фотомухбиримиз А. Абалян ушбу суратни фабриканинг нормалаш бўйича инженери К. Латипова ва партия-давлат контролига кўмаклашув группасининг аъзоси К. Нажиева ўртоқлар тикувчи Озода Тожиева бажарган ишнинг сифатини текширишаётган пайтда олган.

НАЗОРАТЧИ ЦЕХГА КЕЛДИ

Корхонамиз давлат планларини йил сайин ортиғи билан адо этиб келяпти. Меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот сифатини яхшилаш, резервлардан фойдаланиш ва корхонада меҳнат эстетикасини жорий қилиш партия ташкилотининг диққат марказида турибди. Завод партия комитети, комсомол, касаба союз ташкилотлари коммунистларга суянган ҳолда корхона маркасини янада қадрлаш учун барча куч ва ғайратларини сарфламоқда.

Юқоридаги вазифаларни амалга оширишда корхона партия-давлат контролига кўмаклашув группасининг жонкуярлари, айниқса, яқиндан ёрдам бермоқда. Деярлик ҳамма цехларда партия-давлат контролига кўмаклашув постлари ташкил этилган.

Кўмаклашувчи группанинг иш плани уч ойга мўлжалланиб тузилади ва партия комитети мажлисида тасдиқланади.

Москва ва Ленинград корхоналарининг ватанпарварлик ташаббусига қўшилган корхонамиз меҳнаткашлари яқин икки-уч йил мобайнида маҳсулот сифатини энг юқори даражаларга кўтариш учун курашмоқда. Партия-давлат контролига кўмаклашув группанинг аъзолари маҳсулот сифатини яхшилашга ҳалақит бераётган сабабларни ўрганишмоқда ва камчиликларни бартараф этмоқдалар.

Кунларнинг бирида прокат цехининг партия-давлат контролига кўмаклашув пости бошлиғи Д. Карев конкрет таклифни ўртага ташлади. Илгарилари арматура учун ишлатиладиган сим нормадагидан бироз йўғон қилиб тайёрланар эди. Бунда бир томондан ортиқча металл сарфланса, иккинчи томондан маҳсулот сифати ёмонлашарди. Унинг таклифи бўйича сим бироз ингичкароқ кесиладиган бўлди. Яъни мусбат допуск ўрнига манфий допуск қўйиладиган бўлди. Иш янги усулга кўчирилгач, халқ хўжалигига йилига 125 километр қўшимча сим бериш имкони туғилди. Шу йилнинг биринчи кварталидаёқ бир неча километр сим тежаб қолинди. Иқтисод қилиб қолинган симлардан 15 та саккиз квартирали турар-жой бинолари учун темир-бетон конструкциялар ишлаб чиқариш мумкин. Лабораторияда олиб борилган анализлар бу янгилик туфайли маҳсулот сифати яхшиланганлигини кўрсатди. 1964 йил давомида истеъмолчилар томонидан бирорта ҳам рекламация олмадик. Пўлат прокатларни янги усулда қуйиш корхонада меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилашда муҳим омил бўлди.

Ишлаб чиқараётган маҳсулотимизнинг сифати қабул қилинаётган металломнинг сифатига ҳам боғлиқ. Авваллари вагонда келтирилган металломларни суриштирмай-нетмай қабул қилавердик. Баъзи ҳолларда битта 60 тонналик вагон ичида беш-олти тонна кераксиз буюмлар бўларди. Мартен цехи партия-давлат контролига кўмаклашув постининг раиси В. Чихирников металломни қабул қилишдан олдин шихтанинг ифлослик даражасини аниқлашни таклиф этди. Бу таклиф амалга оширилгач, мартен печларини тўла нагрузка билан ишлатиш, маҳсулот сифатини бирмунча яхшилаш имкониятига эга бўлдик. Бундан ташқари ифлос металломни эритганда печларнинг ичидаги иссиққа чидамли ғиштлар тез ишдан чиқади. Металлом қанча тоза бўлса, пўлат сифати ҳам шунча яхши бўлади. Партия-давлат контролига кўмаклашув группасининг бу ташаббуси заводга йилига бир неча минг сўм фойда келтирмоқда.

Партия-давлат контролига кўмаклашув группаси аъзолари бу билан кифояланганлари йўқ. Улар станцияга келтирилаётган вагонларнинг қанчалик тўлалиги билан ҳам қизиқдилар. Натижада 60 тонналик вагонда 20—30 тоннадан металлом келтирилаётганлиги аниқланди. Тегишли ташкилотларга хабар бериш орқали бу нуқсон бартараф этилди.

Э. ВАЛИЕВ,
Бекободдаги В. И. Ленин номли металлургия заводи партия комитетининг секретари.

КАТТА КУЧ

Халқ назоратчилари! Партия-давлат контролига кўмаклашувчи группа ва пост аъзоларини шундай деб аташади. Жамоатчи назоратчиларнинг сафи кундан-кун кенгайиб бормоқда. Улар ҳар қандай камчиликларга қарши курашда партия, хўжалик органларига яқиндан ёрдам бермоқда.

Оҳангарон шаҳар партия-давлат контроли комитети саноат корхоналарида, маданий-маиший муассасаларда 1,5 мингдан ортиқ назоратчилар активига эга. Партия-давлат контроли комитетининг 61 жамоатчи инспектори бўлиб улар саккизта штатсиз бўлимга тақсимланган.

Кўмаклашувчи группа ва постлар билан бир қаторда комсомол прожектори штаблари ҳам аҳён-аҳёнда рўй бериб турадиган камчилик ва нуқсонларга кескин зарба бермоқда. Прожекторнинг ўткир нурларидан бракчилар, прогулчилар, меҳнат интизомини бузувчилар қочиб қутилолмаётир.

Саноат корхоналарида тузилган кўмаклашувчи группа ва пост аъзолари вақти-вақти билан рейдлар ўтказиб туришади. Ишлаб чиқариш масалаларини ҳал қилишда корхона партия ташкилоти ва маъмуриятига яқиндан ёрдам беради. Яқинда кўмир разрези кўмаклашувчи группа аъзолари, группа раиси инженер ўртоқ Рожков раҳбарлигида коңлардаги машина ва механизмлардан фойдаланиш, қазиб чиқарилаётган кўмирнинг сифати ва таннархи ҳамда участкаларда техника хавфсизлиги масалалари юзасидан қатор текширишлар ўтказдилар. Аниқланган камчиликларни дарҳол олдини олиш чора ва тадбирлари белгиланди. Кўмир разрези партия-давлат контролига кўмаклашувчи группа аъзолари қатъий план асосида иш кўришмоқда. Планли ўтказилган текширувлар группа йиғилишларида муҳокама қилинмоқда.

Разрезнинг жамоатчи контроллерлари социалистик мулкни, халқ маблағини сезгирлик билан ҳимоя қилиб келмоқдалар. Давлат мулкига хиёнат қилмоқчи бўлган шахсларни шарманда-ю-шармисор қилиб, уларни ишчиларнинг йиғилишларида изза қилишмоқда. Меҳнат интизомини бузган, бракка йўл қўйган айрим шахслар деворий газеталарда, жанговар варақаларда фош этилмоқда.

Ўртоқ Н. Огаркова бошлиқ юк ортиш транспорт бошқармасининг партия-давлат контролига кўмаклашувчи группасининг иши ҳам мақтовга сазовор. Бошқарма назоратчилари паровоз ва электровозларнинг, вагонларнинг оборотини муттасил текшириб туришади. Бу ерда меҳнатни ташкил этишдаги айрим камчиликларнинг олди олинганлиги туфайли 30 та вагон пландагидан анча тез бўшатиб олинди.

Кон устини очиш разрези, 9-шахта партия-давлат контролига кўмаклашувчи группа ва постларнинг аъзолари ҳам жонбозлик кўрсатиб ишламоқдалар. Улар экскаватор паркидан унумли фойдаланиш, машина ва механизмларни ремонт муддатини узайтириш ҳисобига бир неча минг сўмлик маблағни тежаб қолдилар. Мазкур корхоналар ой сайин давлат планларини ортиғи билан адо этяпти. Маҳсулот сифати яхши, униг таннархи пландагидан анча паст.

Шаҳар партия-давлат контроли комитети шаҳарда олиб борилаётган қурилишлар, маиший муассасалар ишини ҳам текширмоқда. Комитет 1965 йил бошидан бери жамоатчи инспекторлар иштирокида 18 марта текширув ўтказди. Шундан 13 таси комитет йиғилишида муҳокама қилинди. Аниқланган камчиликлар партия ташкилотлари ва корхона раҳбарларининг иштирокида йўқотилди.

Шаҳар партия-давлат контроли комитети жамоатчи назоратчиларнинг ўқувига ҳам жиддий эътибор бермоқда. Вақти-вақти билан группа ва постлар раисларининг семинарлари ўтказилади. Баъзан уларнинг ҳисоботи тингланади. Назоратчилар ўз тажрибаларини ўртоқлашадилар. Шу йилнинг ўзида бир неча мартадан ортиқ ана шундай семинар ва консультациялар ўтказилди.

Бироқ, шуни ҳам айтиб ўтиш керакки, Оҳангарон шаҳар партия-давлат контролига кўмаклашувчи группа ва постларнинг ишида айрим камчиликлар ҳам мавжуд. Кўпинча текширувлар яхши натижа бермайди. Аниқланган камчиликларнинг олдини олиш чоралари кўрилмайди. Кўпгина кўмаклашувчи группа ва постлар яхши ишламаяпти. Қурилиш материаллари комбинати, марказий ремонт заводи, ғишт комбинати ва бошқа бир қанча корхоналарда партия-давлат контролига кўмаклашувчи группа ва постлар фаолиятсизлик кўрсатмоқда. Мазкур корхоналардаги комсомол прожекторлари штаби иши ҳам кўнгилдагидек эмас.

Партия-давлат контролига кўмаклашувчи группа ва постлар қудратли кучдир. Ундан планли равишда оқилона фойдаланиш бошланғич партия ташкилотларининг вазифасидир. Оҳангарон шаҳар партия комитети жойлардаги партия-давлат контролига кўмаклашувчи органларнинг ишини муттасил назорат қилиб туриши, уларга яқиндан ёрдам бериши керак.

А. УБАЙДУЛЛАЕВ,
Н. КОБЗЕВ.

ҚОҒОЗДА БОР, ОМБОРДА ЙЎҚ

Шошган ўрдак ҳам боши билан, ҳам думи билан шўнғийди, деб айтганлари рост экан-да. Бўлмаса катта-катта йиғинларда, ундай қилодурмиз, бундай қилодурмиз деб ҳеч кимга сўз бермасдан кўкрак кериб юрадиган директор В. Г. Синягин йўқ нарсани бор деб кўрсатишга уриниб, ўзини маломатга қўярмиди.

Эшитинг, гап бундай. Тўйтепадаги металл конструкциялари заводи нима учундир кейинги пайтларда қониқарсиз ишлай бошлади. Цехларда меҳнат интизоми пасайиб кетди, натижада ишлаб чиқариш планини бажаришда узилиш рўй бериб қолди.

— Энди нима қиламиз, — деб ташвишга тушиб қолди заводнинг бош инженери С. М. Славуцкий.

Директор аввалига нима деб жавоб беришини билмай бироз ўйланиб турди. Кейин бир нарса эсига тушгандек дик этиб ўрнидан турди ва икки қўлини чўнтагига тиқиб, уёқ-буёққа юра бошлади, чеҳраси ёришгандек бўлди.

— Иложи топилмайдиган иш йўқ, — деди у бош инженерга ўгирилиб, — топса бўлади, масалан, кейинги ойларда тайёрланадиган буюмларни шу январь, февраль ойлари планига қўшиб юборсак нима қилади, барибир эмасми?

Бу гапни эшитган бош инженер кулиб юборди.

— Нега куласан, — директорнинг жаҳли чиққандек унга хўмрайиб қаради, — ҳозир юракка кулги сиғадиган пайтми?!

Мен ҳам худди сиз айтган мулоҳазани ўйлаб юрган эдим. Лекин сизга айтишга ботинолмаётган эдим.

Директор енгил нафас олди. Шундай қилиб улар сохта ҳужжатга қўл қўйиб юбордилар. Лекин ёлғоннинг умри қисқа бўлди. Ҳисоботда айтилган гаплар, телефонда берилган маълумотларга, телефонда берилган маълумотлар эса, заводдаги ҳақиқий аҳволга тўғри келмай қолди. Икки ўртада шов-шув кўтарилди. Орага партия-давлат контроли комитети аралашди. Текширишда ҳақиқатан ҳам кўзбўямачиликка йўл қўйилганлиги аниқланди. Масалан, январь ойи планига натура ҳолида ҳисоблаганда 345,8 тонна маҳсулот қўшимча қилиб ёзиб юборилган. Ваҳоланки қоғозда кўрсатилган бу буюмлар омборни қидириб кўрилганда ўрни-тағи йўқлиги аниқланди, заказчиларнинг актида ҳам бундай буюмлар йўқлиги қайд қилинган эди. Шундай қилиб, амалда план 71,4 процент бажарилгани ҳолда ҳисоботда 84 процент деб кўрсатилганлиги фош бўлиб қолди.

Бундан ташқари қолип, металл конструкциялари ва тайёрлов цехларининг нарядлари бўйича январь ойида 1200 сўмдан ортиқ миқдорда бажарилмаган иш учун бажарилди деб ҳақ тўланган.

Заводда заказчиларнинг буюртмаларини тайёрлашга ниҳоят даражада масъулиятсизлик билан муносабатда бўладилар, маҳсулот сифатини оширишга эътибор берилмайди. Шунинг учун ҳам заказчилар ранжишмоқда, улар кўпинча конструкцияларни бошқа ташкилотларнинг ёрдами билан созлаб олишга мажбур бўлмоқдалар.

Завод техника контроли бўлимининг иши ниҳоятда қониқарсиз йўлга қўйилган. Бу бўлимнинг бошлиғи ўртоқ Кулька ўрни-тағи йўқ маҳсулотларни ҳам бор қилиб кўрсатиб, акт тузади, бу билан у заказчиларни ҳам, завод маъмуриятини ҳам қийин аҳволга солиб қўяди.

Завод раҳбарлари, биринчи навбатда директор ўртоқ Синягин жамоатчиликнинг танқидий мулоҳазалари билан ҳисоблашгиси келмайди. Партия-давлат контроли комитетига кўмаклашувчи группа ёрдамида заводда ишга яроқли металл чиқиндилари ҳам металл-лом сифатида жўнатиб юборилаётганлиги аниқланди. Бу ҳақда бир неча бор маъмуриятга айтилди, актлар тузилиб, тегишли чора ва тадбирлар кўриш тавсия этилди. Бироқ завод раҳбарлари бу масалага ҳалигача қиё боқмасдан келмоқдалар. Натижада шу кунларда ҳам ишга яроқли чиқиндилар металл-ломга юборилаяпти.

Бу ерда қандай йўл билан бўлмасин планни ошириб кўрсатиш одат тусига кириб қолмоқда. Буни шундан ҳам билиб олиш мумкинки, биринчи текширув ўтказилгандан кейин ҳам февраль ойи плани ҳисоботида чалкашликка йўл қўйилди. План бўлимининг бошлиғи ўртоқ М. Ф. Чикин 1 мартда Тўйтепа район инспекторига телефон орқали 108 минг сўмлик ялпи маҳсулот ишлаб чиқарилди, деб маълумот берганди. Шундан кейин 3 марта февраль ойида ишлаб чиқарилган маҳсулот учун дастлабки ҳужжатлар етказиб берилди. Бу ҳужжатларда эса 92 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди, ойлик план 23 процент бажарилди, деб ёзилипти. Почта орқали юборилган ҳисоботда бажарилган планга телефонда айтилганидан яна 16 минг сўм кам кўрсатиб қўйилган эди.

Заводда дастлабки ҳужжатларни ҳисобга олиш ва расмийлаштириш тартибсиз олиб борилади. Уларга ҳеч бир асоссиз равишда қайта-қайта тузатиш киритилаверади. Баъзибир ҳужжатларда техника контроли бўлими ходимларининг имзолари, маҳсулот қабул қилиб олинган кунлар ҳам йўқ бўлади. Шунинг учун ҳам бирор нарсани қидирсангиз уни тополмай анча овора бўлишга тўғри келади.

Завод директорининг буйруғига биноан барча цехлардаги маҳсулотлар, тайёр буюмлар омбори инвентаризация қилиниши керак эди. Бироқ, ҳисоб-китоб ишларига масъулиятсизлик билан муносабатда бўлганликлари натижасида план бўлимининг бошлиғи Чикин ва бош бухгалтер Шварц ўртоқлар ҳозирги пайтга қадар инвентаризация қилинишини чўзиб келмоқдалар. Завод паст савиядаги маҳсулот ишлаб чиқаришни, заказчиларни ранжитишини давом эттириб келмоқда.

Ана шуларнинг ҳаммасини ҳисобга олиб, Тошкент область партия-давлат контроли комитетининг қурилиш ва қурилиш индустрияси штатсиз бўлими масалани кўриб чиқиш ва жавобгар шахсларни партиявий жазога тортишни район партия комитети зиммасига ҳавола қилди.

Н. РИХСИЕВ.

ФАБРИКА—МАГАЗИН—ХАРИДОР

Брак маҳсулот — харидорнинг шўри деганлари юз карра тўғри. Яқинда шундай ҳодиса рўй берди. Ёшгина жувон ямоқчининг олдига келиб, бир жуфт туфли узатди.

— Шуни тузатиб беринг, уста.

Ямоқчи пойафзални қўлига олиб, уёқ-буёғига кўз югуртирди. Туфлилар таг чарми бир хилда қовун пўстлоғидек ажраб ётарди.

— Яп-янги туфли-ку, — деди уста аёлга. — Роса чув тушибсизда, қайси магазиндан олган эдингиз. Олиб боринг, алмашиб беришсин.

Аёл туфлисини магазинга бориб пишиқроғига алмаштириб олдими-йўқми, буниси номаълум бизга. Бироқ ҳозир ўша харидорга қоронғу бўлган, кўпчилик билмайдиган кўзга кўринмас фактлар ҳусусида тўхтамоқчимиз.

Албатта, харидор кийимни ҳам, пойафзални ҳам кийгани олади. Уй тўрига ташлаб қўйгани эмас. Кишиларимиз ўнни танлаб бирини олиб киядиган бўлиб қолишган ҳозир. Фабрикалар нима учун товар ишлаб чиқаришади? Юксак дидли, талабчан харидорларимиз эҳтиёжини қондириш учун. Корхоналар кишиларга манзур қилиши керак ўз буюмини. Корхона коллективи меҳнат фаолиятининг ҳам мазмуни шу.

Айрим фабрикаларимиз харидорлар талаби даражасида ишлаяптими? Тўғрисини айтганда, кўп ҳолларда харидорларимизни ранжитиб қўйишмоқда.

Мана мисоллар: 1-пойафзал фабрикаси ўз маҳсулотини жуда кўп савдо ташкилотларига, жумладан Тошкент универмагига ҳам юборади. Қўлимизда универмаг товароведлари ёзиб берган маълумот. Шу йил 1-кварталида ана шу фабрикадан универмагга келтирилган 249 жуфт пойафзал биринчи сортдан иккинчи сортга туширилди. Корхонага 42 сўм 78 тийин жарима солинди. Сорт пасайиши ҳисобига фабрика яна 29 сўм 89 тийин зиён кўрди.

Чиллаки-чиллакини кўриб чумак уракан. Янгийўл пойафзал фабрикасининг иши бундан ҳам ошиб тушади. Бу корхона универмагга уч ой ичида юборган пойафзалларидан 254 жуфтининг сорти пасайтирилди. Шу ҳисобдан фабрика сифатсиз маҳсулот етказиб бергани учун магазиндан 292 сўм 72 тийин қарз бўлиб қолди.

Томчидан-томчи йиғилиб дарё бўлади. 1-квартал мобайнида биргина Тошкент универмагининг ўзида республика ва область фабрикаларидан харидорбоп деб сотишга олиб келинган пойафзаллардан 2166 жуфти биринчи сортдан иккинчи сортга туширилди. 1323 жуфт пойафзал эса ўзингизга сийлов деб фабрикаларга қайтариб юборилди. Мана шуларнинг ҳаммаси давлатга жуда қимматга — салкам 10 минг сўмга тушди.

Пойтахтнинг Ленин кўчасидаги 66-пойафзал магазини секция мудири Собит Мансуров билан суҳбатлашдик.

— Чирчиқ пойафзал фабрикаси, — деди у, — кўринишдан бежирим, харидорталаб оёқ кийимлар ишлаб чиқармоқда. Бундай оёқ кийимлар тез сотилади. Орадан бироз вақт ўтгач, харидорлардан шикоятлар дўлдек ёғилабошлайди. Гап шундаки, чирчиқликлар тайёрлаётган пойафзалларнинг кўриниши яхши-ю, сифати паст, чидамсиз. Таг-чарми дарров ажраб кетади. Чунки сифатсиз хомашёдан тайёрланади, технологияда кўрсатилган елим ишлатилмайди. Янгийўл пойафзал фабрикаси эса 2—3 йилдан бери эскирган фасондаги оёқ кийимларни ишлаб чиқараётир.

Пойтахт фабрикаларида брак кийим-кечак, сифатсиз пойафзал ишлаб чиқариш ҳамон давом этмоқда. Савдо ташкилотларига 3-тикувчилик фабрикаси, «Юлдуз» ва «Қизил тонг» фирмалари ҳам кўп ҳолларда брак маҳсулот етказиб бераётганликларини айтишди. Бунинг эвазига фабрикалар кетма-кет штраф тўламоқдалар. Шу штрафларнинг лоақал тийинларини ўз чўнтакларидан чиқариб тўлаганликларида эди, мазкур корхоналарнинг раҳбарлари ўз маркалари қўйилаётган маҳсулотни сифатлироқ чиқариш, харидорни ранжитмаслик учун жон койитган бўлармидилар!

Аммо ҳозирча брак кўп. Бу брак магазинда ўтмас матохга айланиб қолиши турган гап. Шу сабабли яна фабрикага бориб тушмоқда. Бир амаллаб, сорти пасайтирилган ва сотилаётган буюмлар эса харидорни ранжитаяпти албатта.

Биз товарларнинг йўли фақат бир — фабрика-магазин-харидор йўли бўлишини истар эдик. Кишиларимиз саноатчилар олдига шундай талаб қўйишга ҳақлидирлар.

Т. ОРТИҚОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг штатсиз мухбири.

Т. МИРҲОДИЕВ,
область партия-давлат контроли комитетининг штатсиз инспектори.

БОРАВЕРАДИ, КЕЛАВЕРАДИ — ХАРИДОРИ ЙЎҚ.
М. Воробейчиков чизган расм.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ»
2-БЕТ, 19 ИЮНЬ 1965 ЙИЛ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ XIII ПЛЕНУМИ ҚАРОРЛАРИ АМАЛДА

ФАРОВОНЛИК ЙЎЛИДА

Пойтахтимизнинг Ленин райони коммунистлари ва барча меҳнаткашлари Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг XIII пленуми қарорларини бажараборib районни ободонлаштириш, оммага маданий-маиший хизмат кўрсатишни янада яхшилаш борасида бирмунча ибрат бўларли ишларни амалга оширдилар. Маданий-оқартув муассасалари, халқ университетлари, мактаблар, ўрта ва олий ўқув юртларининг иши анча яхшиланди. Аҳоли турар-жойларида 99 лекторий, 25 агитпункт ташкил этилди.

Район меҳнаткашларининг актив иштирокида ободончилик юзасидан кўпгина ишлар қилинди. Ўтган йили 38 минг 151 километр йўл капитал ремонтдан чиқарилди, 6 минг квадрат метр йўлка асфальтланди, 8 минг 500 дан ортиқ манзарали дарахт кўчати ўтқазилди.

Савдо муассасалари, умумий овқатланиш корхоналари тармоқлари кенгайди. 684 хонадон янги уйларга кўчиб кирди, кооперация йўли билан 9 минг 730 квадрат метр уй-жой қурилиб фойдаланишга топширилди.

Бироқ, Ленин район партия комитети, район ижроия комитети қилинган ишлар Ўзбекистон КП Марказий Комитети XIII пленуми қўйган талаблар даражасида эмаслигини қайд қилди ва аҳолининг маданий-маиший аҳволини янада яхшилашга қаратилган тадбирлар ишлаб чиқди.

Биз қуйида ана шу тадбирларни областимизнинг район ва шаҳар партия комитетлари, район ва шаҳар ижроия комитетлари ва барча меҳнаткашлари диққатига ҳавола қиламиз. Тадбирнинг бажарилишини вақти-вақти билан газета саҳифасида ёритиб борамиз.

ОБОДОНЛАШТИРИШ ВА САНИТАРИЯ ИШЛАРИ

1. Ҳар ҳафтанинг жума куни — санитария куни деб эълон қилинади ва шу кунлари район турар-жой бошқармаси ходимлари билан биргаликда жамоат жойлари, ҳовлилар, хиёбонлар тозаланади, оқланади, бўялади ва бошқа озодагарчилик ишлари бажарилади.

2. Октябрь-ноябрни кўчат ўтқазиш ойлиги деб эълон қилинади: 28 минг туп мевали ва манзарали дарахт, 18 минг туп бута, 50 минг туп девор бута, 1 миллион 500 минг туп ҳар хил гул кўчатлари ўтқазилади.

3. Йил охиригача капитал маблағ сарфлаш йўли билан 61 минг 864 квадрат метр, кооператив усули билан 3 минг 753 квадрат метр уй-жой қурилиб, фойдаланишга топширилади, 84 минг квадрат метр йўл, 6 минг квадрат метр йўлка асфальтланади. 2 минг 232 хонадонга ёқилғи гази киритилади. 30 та водопровод колонкаси ўрнатилади. Бундан ташқари корхоналар, Ўрта Осиё темир йўли бошқармаси маблағлари ҳисобига кўпгина ободонлаштириш ишлари амалга оширилади.

МАИШИЙ ХИЗМАТ

1. Йил охиригача район аҳолисига маиший хизмат кўрсатадиган 3 павильон ва 2 пункт қуриб фойдаланишга топширилади.

2. Червякова кўчасида типовой сартарошхона қурилади.

3. Куйбишев шоссесида янги кинотеатр биноси қад кўтаради.

МАДАНИЙ САВДО

1. Йил охиригача 42 сотувчи хизмат қиладиган 3 магазин, 10 ошхона, 3 кафе, 16 та закусхона фойдаланишга топширилади.

2. Сут, нон ва бошқа хил маҳсулотларни уйга етказиб бериш иши яхшиланади.

ХАЛҚ МАОРИФИ

1. Болгарские огороди массивида 964 ўринли мактаб биноси қурилиши бошланади. 94-мактаб 964 ўринга, 30-мактаб 480 ўринга кенгаяди. «Сарикўл» кўчасида 280 ўқувчига мўлжалланган мактаб қурилади.

2. Райондаги барча болалар боғчалари 1 октябргача тўла ремонтдан чиқарилади.

3. 80 болага мўлжалланган майдонча қурилади. Пионер ва ўқувчиларнинг ёзги дам олишлари учун барча қулайликлар яратилади.

4. Мактаблардаги ошхона ва буфетларда болалар учун арзон ва тўйимли таомлар бўлиши таъминланади.

СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ

1. 1965 йил охиригача район шифохоналаридаги ўринлар сони 100 тага кўпайтирилади.

2. Граждан авиаторлар шаҳарчасида битта касалхона ва поликлиника ишга туширилади.

3. Барча касалхоналар, поликлиникалар сифатли ремонтдан чиқарилади. Санитария маорифи уйи фаолияти яхшиланади.

Ленин район партия комитети ва район ижроия комитети ободончилик юзасидан қиладиган барча ишларини Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 50 йиллигига бағишлайди.

ХИМИЯ ВА МЕХАНИЗАЦИЯ

Ҳозир ғўза парваришида қизғин дамлар бошланди. Далаларда гувиллаётган агрегатларнинг овози бир зум бўлсада тинмайди. Тракторларга тиркалган культиваторлар ниҳолларга ишлов беряпти. Атрофини юмшатиб, бўйига бўй қўшяпти. Шундай манзарани кўриб ич-ичимиздан қувониб кетамиз. Ахир, биз яратаётган машиналар деҳқон юкини енгил қиляпти, «оқ олтин» хирмонига барака киритяпти. Корхонамизда тайёрланаётган агрегатлар тури йил сайин кўпайиб боряпти. Фақатгина уларнинг тури эмас, сони ҳам ошиб бормоқда. Янги-янги цехлар, участкалар қад кўтаряпти, эскилари реконструкция қилиняпти. Ўрнатилаётган ажойиб агрегатлар эса ишчиларимиз меҳнатига унум қўшмоқда, маҳсулот сифатини ошириб, таннархини арзонлаштирмоқда.

Мақсадимиз пахтакорларга фақат аъло сифатли ва таннархи арзон агрегатлар етказиб беришдир. Шу ниятда биз тер тўкиб меҳнат қиляпмиз. 1961 йилдан кейин химия корхонамизга улкан одим ташлаб кириб кела бошлади. Илгарилари рангли металлардан ясалган баъзи бир деталлар энди пластмассалардан тайёрланадиган бўлди. Ўтган давр мобайнида 26 хил деталь пластмассага айлантирилди. Шундан 23 хили капрон, 2 хили волокнит ва бир хили текстолитдан ясалмоқда. Бундан ташқари машиналарнинг турли хил труба ва прокладкалари ўрнида ҳам химиявий материал — полихлорвинилли пластикат қўлланиляпти. Гальваник тўсиқлар учун эса винипласт ишлатилмоқда. Асбоб-ускуналарни ремонт қилишда текстолит машинасозлар учун қўл келмоқда.

Химиявий материаллардан кенг фойдаланганлигимиз эвазига машиналаримиз анча енгиллашди. Қисмларнинг тежамлилиги ошди. Айниқса, улар таннархининг арзонлашганлиги биз учун қувончлидир. Ўтган йилнинг иккинчи ярмида металл ўрнида 37 минг 228 килограмм пластмасса қўлланилди. Бу 4600 сўмлик маблағни тежаш имконини берди. Бу йилнинг ўтган беш ойи давомида эса пластмасса, капрон, волокнит қўлланилганлиги натижасида 7200 сўм тежаб қолинди.

Замон ҳозир машиналарники бўлиб қолди. Қишлоқ хўжалиги — колхоз ва совхозлар учун ҳали кўплаб сеялкалар, культиваторлар етказиб беришимиз керак. Буни биз чуқур ҳис қиляпмиз. Ўсиб бораётган талабни тўлароқ қондириш мақсадида йиғув цехларини асосий қисмлар билан таъминлаб берувчи темирчилик-пресслаш цехини кенгайтирмоқдамиз. Яқин келажакда бу цех ҳозиргига нисбатан уч баравар кўп ишлаб чиқариш майдонига эга бўлади. Бутун пролётлар кўприк кранлари билан ускуналанади. Натижада цехда иш процесслари тағин ҳам тезлашади, маҳсулот ишлаб чиқариш бир неча баравар кўпаяди.

Темирчилик-пресслаш цехи келажакда унумдор машиналар билан бойийди. Цехни механизациялаш 19 процентдан 56 процентгача кўтарилади. Натижада барча цехлар штамп қилинган деталлар билан узлуксиз равишда таъминланиб туради. Бошқа цехларда ҳам меҳнат шароитини яхшилаш, ишлаб чиқариш процессларини такомиллаштириш, янги қувватларни фойдаланишга топшириш бўйича катта ташкилий-техникавий тадбирлар амалга оширилмоқда.

Йил охиригача қуюв цехининг комплекс механизация жорий этилаётган участкасидаги қурилиш-монтаж ишлари тугалланади. СТХ-4 сеялкаси тайёрланадиган 4-цехда агрегатларни йиғиш, бўяш ва қуритиш участкалари тўла механизациялаштириляпти. Буларнинг барчаси ишчилар меҳнатини енгиллаштириш, меҳнат унумдорлигини оширишга олиб келади.

Корхонамизда техника янгиликларига алоҳида эътибор берилмоқда. Инженер-техник ходимлар Иттифоқимизнинг турли саноат корхоналарига тез-тез командировка билан бориб туришибди. Дўстларимиз эришаётган ютуқлар сирини ўрганиб қайтяпмиз. Бундан буён командировкага борувчилар сони тағин ҳам ошади.

Илмий-техника информацияси материаллари асосида ўз корхонамизда ажойиб янгиликларни жорий этмоқдамиз. Корхонамиз техник информацияси бюроси янгиликларни пропаганда қилишда асосий штаб бўлиб қолган. Бюро ўз кўргазма залига эга. Иттифоқимиз корхоналарида туғилаётган ва ўз участкаларимизда пайдо бўлаётган янгиликларни кўпчилик шу ерга келиб билади.

Шаҳримиздаги бошқа машинасозлик корхоналари қатори бизнинг завод коллективи ҳам пахтакорларни аъло сифатли агрегатлар билан таъминлаш борасида шундай тадбирларни амалга оширмоқда. Саратовликлар ташаббусига қўшилганлигимиз бу борада нур устига нур бўляпти. Шу кунгача 1 ва 2-цехлар саратовлик машинасозлар методи асосида ишлашга кўчирилди. Мастерлардан Ҳайриддинов ва Георгиу ўртоқлар бошчилик қилаётган участкаларда тайёрланаётган деталлар биринчи кўрсатишдаёқ техника контроли бўлимига топширилмоқда. Бошқа цехлар, участка ва бригадалар ҳам илғорлар изидан бориб саратовликлар методини ўзларида кенг қўлланмоқдалар. Бу албатта агрегатларимиз сифатини тағин ҳам яхшилашда қўл келади.

Ж. ПИРМУҲАМЕДОВ,
«Узбексельмаш» заводи инженери.

Тошкент пайпоқ-трикотаж фабрикаси коллективи тайёрланаётган маҳсулот хилларини тобора кўпайтирмоқда. Корхонада 20 га яқин янги хил устки ва ички трикотаж кийимлари ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. Фабрика чеварлари қўлидан чиқаётган маҳсулотларнинг деярлик 60 проценти сунъий ва синтетик толалар аралашган хомашёлардан тикилаётир. Суратда: фабриканинг тўқув цехида.

В. Кожевников ва Б. Фомичев фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

ЯЙЛОВДА

Яйлов баҳодирлари — чўпонлар ҳамиша эл дастурхонини семиз гўшт билан безаш иштиёқида ҳормай-толмай меҳнат қиладилар. Паркентдаги «Коммуна» колхозининг азамат чорвадорлари ҳам ана шулар жумласидандир. Улар катта марралар йўлида ҳозирнинг ўзидаёқ қувончли ютуқларга эришдилар. Ҳар юз бош совлиқдан 120-130 тадан соғлом қўзи олинди. Шу кеча-кундузда колхоз чўпонлари, айниқса, ака-ука Амедовлар қўйларни семиртириб боқишяпти. Суратда: колхоз яйловидан бир лавҳани кўриб турибсиз. (Чапда) моҳир чўпон Ч. Амедов.

М. Нуритдинов фотоси.

ИККИ СМЕНАДА

Калинин районидаги «Ленинизм» колхозида ўз ишини севган моҳир сувчилар жуда кўп. Аҳмад Сарбоев билан Мамажон Тожибоевлар ана шулар қаторига киради. Улар ниҳолларни чанқатмасдан туриб суғоришга одатланиб қолишган. Ҳар бир литр сувдан тўғри фойдаланишяпти, бу ишда нобудгарчиликка йўл қўйишмаяпти. Деҳқонлар эгатларга сувни жилдиратиб оқизаётганликлари сабабли ҳам ғўзалар тез ривожланяпти. Иш икки сменада олиб борилмоқда. Кечаси ва кундузи суғоришда қатнашаётган деҳқонларнинг кўпчилиги нормаларини ошириб бажаришмоқда.

Неъмат Ғозиев, Қодир Элисов ва бошқа звено сувчиларининг ўрнак кўрсатиб ишлашлари орқасида ғўзалар текис шоналаб, олдингилари гулга кирди.

А. МАМАРИЗОЕВ.

ҚИРҚ ЦЕНТНЕРЧИЛАР

Чиноздаги «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхозининг миришкор деҳқонлари июнь ойининг ҳар бир кунидан унумли фойдаланиб, фидокорона меҳнат қилишаяпти. Жуда кўп участка ва звеноларда иш уюшқоқлик билан олиб борилаяпти. Шу сабабли ҳам ғўзаларнинг ривожи яхши. Бегона ўтлардан ҳоли.

Колхознинг ўртоқ Иброҳим Исмоилов бошчилик қилаётган звеноси аъзолари қирқ гектар ердан 40 центнердан хирмон кўтаришга аҳд қилишган. Звено аъзолари ўз сўзларининг устидан чиқиш учун курашиб, ғўзани сифатли чопиқ қилишаяпти. Культивация ва суғоришни ҳам намунали олиб бормоқдалар. Айниқса, бу ишда Т. Исмоилова, Т. Тўрақулов каби пахтакорлар пешқадамлик қилишмоқда. Улар чопиқ нормаларини ошириб бажариб, кўпчиликнинг ҳурматига сазовор бўлмоқдалар.

М. ХУШМАТОВ.

ЕР КУРРАСИДА

Президент айбламоқда

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). Доминикана Республикасининг муваққат президенти Кааманьо Америка қўшинларини «Бу мамлакатда мисли кўрилмаган даражада ваҳшийлик қилиш»да айблади. АП агентлигининг мухбири Санто-Домингодан хабар беради: матбуот конференциясида АҚШ бўлинмалари 15 июнда қўзғолончилар назорат қилиб турган районларни ўққа тутган пайтда 67 киши ўлдирилган ва 265 киши ярадор қилинган. Америка солдатлари бу районларни хилма-хил қуроллардан, шу жумладан оғир тўплардан ўққа тутганлар.

Америка ракеталари қаерга юбориляпти

ПАРИЖ, (ТАСС). Франциянинг Ланди департаментида, деб хабар беради «Армэ» деган ҳарбий журнал, бошқариладиган «Хок» снарядлари биринчи марта отилди. Ўтган ой ичида Метрополия зенит артиллериясининг бўлинмалари ва Ғарбий Германиядан келтирилган француз қуролли кучлари қисмлари ана шу машқларни ўтказдилар.

Бошқариладиган «Хок» снарядлари Ғарбий Европада ишлаб чиқарилаётган Америка ракеталаридир. Улар ядро зарядни ўрнатиш учун мослаштирилган.

«Армэ» журналининг ёзишича, ҳозирги вақтда Франция қуруқликдаги қўшинларининг уч полки шу ракеталар билан қуроллантирилган.

Қўшма Штатлар, деб таъкидлайди журнал, шу хилдаги снарядларни Жанубий Вьетнамга, Вьетнам Демократик Республикасининг чегарасига ҳам юборди.

Макнамаранинг айтганлари

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). АҚШ мудофаа министри Роберт Макнамара бундай деди: Американинг яна олти батальони Жанубий Вьетнамга қараб йўлга чиқди. Шундай қилиб, Американинг Жанубий Вьетнамдаги қўшинлари сони 70—75 минг кишини ташкил этади.

МЎЪЖИЗАМИ? ЙЎҚ!

«Фил суяги қирғоғида иқтисодий мўъжиза». Бу иборани ғарб, айниқса, француз матбуотида тез-тез учратиш мумкин. Мустамлака матбуоти Ғарбий Африкада жойлашган бу республика пойтахти — Обиджондаги осмонўпар бинолар машъаласи ва маҳаллий плантация хўжайинларининг бойликларини, мамлакатдаги иқтисодий ютуқлар ва Ницца ёки Бэгам ороллар идаги отеллар билан рақобат қиладиган денгиз бўйи меҳмонхоналаридаги қулайликларни кўпириб таърифлайди. Мустамлака матбуоти бу билан республика раҳбарларининг капиталистик тараққиёт йўлига садоқати, чет эл капиталига нисбатан қўллаётган очиқ эшиклар сиёсати ҳамда Франция билан яқин иқтисодий ва сиёсий иттифоқи Фил суяги қирғоғи эришаётган ютуқларнинг гарови бўлмоқда, деб ўқувчиларни ишонтирмоқчи бўлади. Француз буржуа газеталари ўз собиқ мустамлакалари эришган бу ютуқларни кўкка кўтариб мақтаб, Фил суяги қирғоғини Африканинг бошқа ёш давлатлари учун «намуна» қилиб тасвирлайдилар.

Бу мамлакатнинг Парижда эълон қилинган статистик маълумотларини варақласангиз улар бу мамлакатнинг «гуллаб-яшнаётганлиги» ҳақида таассурот қолдиради. Республиканинг ташқи савдо обороти кейинги ўн йил ичида қийматлар бўйича уч баравар ўсди. 1953 йилда 4,5 миллион киловатт-соат электр қуввати ҳосил қилинган бўлса, 1963 йилда бу миқдор 151 миллион киловатт-соатга етди. Фил суяги қирғоғи кофе ишлаб чиқариш бўйича дунёда учинчи (Африкада биринчи) ўринни, какао бўйича эса тўртинчи ўринни эгаллайди. Кейинги йилларда мамлакатда пулдор плантатор ва саноатчилар пайдо бўлди. Янги корхоналар, ҳозирги замон бинолари қад кўтарди.

Хўш, бундай «иқтисодий мўъжиза»нинг сабаби нимада? Бундан кимлар манфаатдор бўлмоқда? Республиканинг Феликс Уфуэ — Буаньи бошқараётган ҳозирги кабинети ўз мамлакатида капиталистик тараққиётнинг изчил программаси билан чиқмоқда. Ҳанузгача Африканинг ҳеч бир ҳукумати бундай программа билан чиқмаган эди. Ғарбий Африканинг бошқа мамлакатларида бўлганидек Фил суяги қирғоғида ҳам яқин вақтгача ер хусусий мулк ҳисобланмас эди. Африкадаги кўпчилик мамлакатларнинг раҳбарлари бу — қишлоқ хўжалигини социалистик негизда ривожлантириш, кооперативлашни ўтказиш учун асос деб биладилар. Ф. Уфуэ — Буаньи учун эса ерга жамоа асосида эгалик қилиш — қишлоқда капитализмни ривожлантириш учун бош тўсиқ ҳисобланади. Шунинг учун ҳам бу ерда уруғчилик — қабила ер эгалигини бузиб юборишга қаратилган сиёсат қўлланиб, мамлакат экономикасида хусусий капиталистик муносабатлар авж олдириляпти. Бундай сиёсатнинг якуни фақат битта бўлиши мумкин. Бир томондан, Фил суяги қирғоғида оз сонли африкалик плантатор ва қулоқлар, яъни қабила зодагонлари, давлат чиновниклари ва руҳонийлар вакиллари ер майдонларини жуда тезлик билан ўз қўлларига тўплаб олмоқдалар. Иккинчи томондан, деҳқонлар оммавий равишда ўз ерларидан ажралиб, қишлоқ хўжалиги учун ёлланма ишчи ёки шаҳарда иш қидириб, сарсон бўлаётган паупер бўлиб қоляптилар. Кофе ва какао йиғиш даврида ҳар йили Юқори Вольта, Либерия ва бошқа қўшни мамлакатлардан келаётган юз мингдан ортиқ кишини ҳам шу ҳисобга қўшиш лозим. Африкалик деҳқонларнинг катта кўпчилиги ҳатто кам ҳақ тўланадиган давлат хизматчилари даражасига ҳам кўтарила олмайдилар.

Ғарб журналистлари фикрича Обиджон кўчаларида замонавий биноларнинг пайдо бўлиши, савдо ҳажмининг кескин ортиб кетиши бу мамлакатнинг гуллаб яшнашидан далолат берсада, буларнинг ҳаммаси аслини олганда давлат маблағларининг талон-торож қилиниши натижаси бўлиб, республикадаги чинакам аҳволни ясама витриналар билан яширишга уринишдан бошқа гап эмас. Аграр мамлакат ҳисобланган Фил суяги қирғоғи ҳар йил четдан 4 миллиард франк миқдорида озиқ-овқат маҳсулоти сотиб олади.

Ҳукумат кўрсатаётган мададга қарамай, африкалик плантаторлар четга чиқариладиган сердаромад маҳсулотлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйишнинг уддасидан чиқа олмаётирлар. Уларнинг қисматига фақат кофе ва какао етиштириш ёзилган, бироқ жаҳон бозорида бу маҳсулотларга қўйилаётган нархлар йил сайин пасайиб кетмоқда. Натижада фақат ўтган йили мамлакат ўз миллий даромадининг қарийб 10 процентидан маҳрум бўлди. Кофе маҳсулдорлиги ҳам жуда кам: гектарига атиги 250 килограммдан ҳосил олинади. (Бразилияда эса 2-3 тонна) Экспорт учун мўлжалланган рентабелли экинлар — гевей ва мой ўсимликларини ишлаб чиқариш эса аввалгидек ғарб компанияларининг монополияси бўлиб қолаётир... Ф. Уфуэ-Буаньи ғарб капиталига эшикни кенг очиб, чет эл капиталистларини деярли бутунлай солиқдан озод қилди ва бу билан ўз мамлакатида ғарб кампанияларига учун тўла эркинлик бериб қўйди. Утган йили Обиджон шаҳрида Америка, Ғарбий Германия, Исроил банклари ва кампанияларининг бинолари худди қўзиқориндек кўпайиб кетди. Уларнинг кўплари бу ерга француз Ғарбий Африкасининг пойтахти Данардан кўчиб ўтишди.

Фил суяги қирғоғидаги юқори табақа зодагонлари бўлмиш плантаторлар, министрлик лавозимини эгаллаб турган қабила бошлиқлари ва йирик феодалларга Уфуэ—Буаньи сиёсати ёқиб тушади. Зотан Обиджондаги ҳашаматларнинг ҳузурини кўрадиган ҳам, собиқ мустамлакачилар билан алоқада бўлишдан манфаатдор бўлаётган кишилар ҳам ана шулардир. Президент Ф. Уфуэ — Буаньининг ўзи улар орасида юқори ўринлардан бирини эгаллайди. Миланда чиқадиган «Фило Россо» журналининг айтишича, у «мамлакатдаги энг бой ер эгаларидан биридир, ва аслини олганда ҳокимият тепасида туриб ўз манфаатларини ҳимоя қилаверади».

Ҳозирги вақтда аҳолининг 93 процентига Фил суяги қирғоғи миллий даромадининг атиги ярми тўғри келади. Мамлакат аҳолиси катта кўпчилигининг, айниқса, шимолий районларнинг ғарб матбуоти зўр бериб реклама қилаётган «гуллаб-яшнаш» билан ҳеч бир алоқаси йўқ. Американинг «Харперс мэгэзин» журнали ёзишича, «африкаликларнинг 80-95 проценти деҳқонлардир. Улар пул билан ҳисоблаганда 140-180 долларлик ҳосил оладилар».

Обиджонда яқинда қурилган президент саройи 10 миллион долларга тушди. Сарой боғини кенгайтириш учун янги уйлар бузилди. Президент саройи қурилиши учун Италиядан неча юз минг тонна мармар... самолётларда келтирилди. Ўтган йили 16 декабрда парламент қабул қилган молия қонуни лойиҳасига кўра фақат президент ва унинг идораси учун 507 миллион франк ажратилди. Қурилиш ва шаҳарлар ободончилиги учун эса 111 миллион, халқ маорифи учун 771 миллион франк сарфлаш кўзда тутилди.

Фил суяги қирғоғи ҳозирги ҳукуматининг ташқи сиёсати ҳам Парижнинг капиталистик иқтисодий фикрларига мос бўлиб тушяпти. Уфуэ-Буаньи ҳар кези келганда менинг мамлакатим социализм мамлакатлари билан дипломатик алоқа қилмайди, Фил суяги қирғоғида коммунизмга ўрин йўқ, деб шаллақилик қилади. Республикада террор авжига минган, сиёсий оппозиция бостирилган, унинг раҳбарлари қамоққа ташланган.

Фил суяги қирғоғи ҳукуматининг бундай сиёсати туфайли оппозиция кучайиб, фитналар авж оляпти, министрлар кабинетида эса ўринлар тез-тез алмашиб турибди.

Бундай аҳволни кўриб Фил суяги қирғоғида ҳеч қандай «мўъжиза» йўқ деб айтгинг келади, — дейилади «Фило Россо» журналида босилган мақолада. Ҳамма мўъжиза шундаки, собиқ мустамлакачи компаниялар мустақиллик олган мамлакатда яна ўз ишларини давом эттира олиб бойлик orттиришга муваффақ бўлдилар.

С. КУЛИК.
(ТАСС).

Халқаро темада

ВАТАНПАРВАРЛАР ЧОМБЕНИНГ ЁЛҒОН ГАПЛАРИНИ РАД ЭТМОҚДАЛАР

БРАЗЗАВИЛЬ. (ТАСС). Конгони (Леопольдвиль) озод қилиш миллий кенгашининг бу ерда эълон қилинган ахборотида бундай дейилади: Леопольдвиль радиосининг Конго халқи орасида қўзғолончилик ҳаракати гўё бостирилди, деб қилган сохта даъволари «Чомбенинг ғаразли мақтанчоқлигидан бошқа бир нарса эмас».

Ахборотда айтиладики, ҳозирги вақтда халқ озодлик армияси Конгонинг ҳамма қисмларида кенг районларни контроль қилиб турибди. Қишлоқлари ва аҳоли яшайдиган кичик пунктларни эътиборга олмаганда, Конго партизанлари 30 дан ортиқ шаҳарни ўз қўлларида ушлаб турибдилар.

Чомбенинг соткин армияси халқ қасосчиларидан қўрқиб, Стэнливиль ва Паулис шаҳарларидан ташқари чиқмаётир.

Конгони озод қилиш миллий кенгаши конго халқини Чомбега қарши курашни давом эттиришга чақиради. Чомбе, деб таъкидланади ахборотда, «Конгода мустамлакачилар асоратини тиклаш»га уринмоқда.

Африка-Осиё халқлари манфаатларини кўзлаб

ҚОҲИРА. (ТАСС). Ҳафталик «Алмисаввар» газетаси яқинда ўтказиладиган конференцияга бағишланган ўз шарҳларида бундай деб ёзади: Осиё ва Африка мамлакатларининг Жазоирда ўтказиладиган конференциясида Совет Иттифоқининг иштирок қилиши конференциянинг ғоят самарали ўтишини таъминлайди.

Совет Иттифоқининг конференцияда қатнашуви, деб таъкидлайди газета, конференция қарорларининг аҳамиятини оширади ва конференция резолюцияларининг халқаро миқёсда катта обрў ва эътибор қозонишини таъминлайди.

Ҳиндистон учун дори-дармон

ДЕҲЛИ. (ТАСС). СССР Қизил крест ва Қизил ярим ой жамиятлари союзи Ҳиндистоннинг соғлиқни сақлаш органларига сил касалига қарши вакцинанинг ўн минг дозасини юборди. Ҳиндистон соғлиқни сақлаш министри ва Ҳиндистон Қизил крест жамиятининг раиси Найяр хоним ана шу дори-дармон учун Совет Иттифоқига самимий ташаккур айтди ва ҳар иккала мамлакатдаги Қизил крест ташкилотлари ўртасидаги ҳамкорлик янада ривожланади деб умид билдирди.

БОЛА АЗИЗ, ОДОБИ УНДАН АЗИЗ

Меҳрибон ота-онадек табаррук мураббий борми дунёда. Уларни қанча мадҳ этсанг ҳам камлик қилади.

Яқинда пойтахтнинг Октябрь районидаги Пушкин номли маданият ва истироҳат боғида ўтказилган конференция болалар тарбиясига бағишланди. Бу конференция Ўзбекистон ССР Педагогика фанлари илмий-текшириш институти, Октябрь район халқ маорифи бўлими ва Пушкин номли маданият ва истироҳат боғи маъмурияти томонидан уюштирилган эди.

Конференцияда Октябрь район халқ маорифи бўлимининг мудири ўртоқ С. Сайдаҳмедов ёш авлодни тарбиялаш умумхалқ иши эканлиги ҳақида гапирди. Бола тарбиясини фақат мактабга боғлаб қўймай, балки бу масалалар билан ота-оналар ҳам бевосита шуғулланишлари, ўз фарзандларига шахсий намуна кўрсатишлари лозимлигини айтди.

Нотиқ ўқув-тарбия ишларини намунали ташкил этишга муваффақ бўлган мактабларни номма-ном кўрсатиб ўтади. Шундан кейин илғор мактабларнинг директорлари фахрий ёрлиқлар билан тақдирланадилар.

Йиғилишда «зангори экран» орқали қимматли маслаҳатлар бераётган, нуроний оталаримиз образига кириб, бизга йўл-йўриқ кўрсатаётган таниқли артист Карим Хонкелдиев ҳам сўзга чиқди. У бола тарбиясида ота-онанинг роли ҳақида гапирди. Нотиқ ўз номига келган хатлардан бирининг мазмунини сўзлаб берди. Унда бундай дейилади: «Мен 8-синфда ўқийман. Негадир кейинги кунларда уйимизга ёлғон ўралашиб қолди. Отам ишдан кеч қайтадиган, бўхтон гаплар билан ойимларни ҳақоратлайдиган бўлиб қолдилар. Охири бизни ташлаб кетдилар. Орадан анча вақт ўтгач, яна қайтиб келдилар. Энди мен нима дейишим керак? Улар қандай қилиб ота бўлаоладилар?! Отамни кўрдим дегунча, онам бечорага берган азоблари кўз ўнгимда гавдаланиб, нафратланиб кетаман...»

Хатнинг шу ерига келганда унинг кўзлари ғазабга тўлди. Йиғилганлар қалбида эса нафрат уйғонди. Ҳа, ҳақиқатан ҳам ёмон, кўнгилсиз воқеалар ҳар қандай кишини ранжитади.

Мазмунли ўтган ота-оналар конференциясида педагог олимлардан Х. Хуррамов, Т. Мўминжоновлар ҳам сўзлаб, бола тарбиясига доир ўз мулоҳазаларини ўртоқлашдилар.

Пировардида республикада хизмат кўрсатган артистлардан Фахриддин Умаров, Қундуз Миркаримовалар иштирокида катта концерт қўйиб берилди.

Ф. УСМОНОВА,
М. ЮСУФЖОНОВА,
ТошДУ студентлари.